

LBRIS

We know
books

AUTOBIOGRAFIA

ANTHONY HOPKINS

**Hai că am reușit,
puștiule**

Traducere din limba engleză de
SILVIA NĂSTASIE

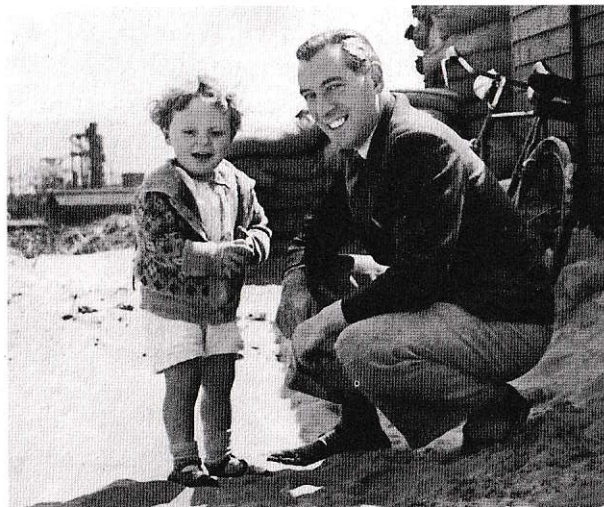
ORION

Cuprins

<i>Prefață</i>	
Hai că am reușit, puștiule!	9
1. Cap de elefant.....	11
2. La o sută cincizeci de milioane de kilometri distanță.....	16
3. Corbul	28
4. Ziua păcălelilor	34
5. Terrazzo. Terrazzo. Terrazzo.	45
6. Sfidare mută	58
7. Să fii prezent sau vezi tu ce pățești	66
8. Doar în trecere	79
9. Un hoinar.....	90
10. O vulpe galeză șireată	109
11. Vedeta spectacolului	117
12. Zilele cu vin și trandafiri	131
13. Gândește-te. Fii rezonabil	141
14. Chestia asta o să te omoare	147
15. New York	155
16. Ship Inn	169
17. Moartea vine când vine	179
18. E un om, iar asta îl face și mai înfricoșător.....	188
19. Niște fasole fava și un Chianti bun.....	195
20. Viață, viață, viață!	205
21. Tic-tacul de voci din capul meu	209
22. Zâmbetul-far	225
23. Nimic nu iese din nimic	236
24. Ține-ți talentul la adăpost	242
25. Cu cât îmbătrânesc mai mult, cu atât știu mai puține.....	252
<i>Mulțumiri</i>	261
<i>Anexă. Colecția lui Anthony Hopkins de poezii preferate</i>	269

PREFAȚĂ

HAI CĂ AM REUȘIT, PUȘTIULE!

Într-o dimineață cenușie de duminică din 1941, undeva printre du-
nele de nisip de la Aberavon Beach, un prieten al tatei, Cliff Mathers,
mi-a dat câteva – prea multe nu aveau cum să fie – dulciuri sau drop-
suri. Erau anii raționalizării. Fâstâcindu-mă, am scăpat bomboana în
nisip și am început să mă smiorcăi. Tata și Cliff au râs. Am primit o altă
bombonică, pentru tuse. Tata s-a aplecat spre mine să mă liniștească.
Gata cu lacrimile. Cliff ne-a prins în poză. Una dintre primele mele
amintiri. Aveam trei ani.

Acum, la optzeci și șapte de ani, mă uit din când în când spre fotografie și îmi vine să-i spun băiețelului confuz de atunci: „Hai că am reușit, puștiule!“

Ca majoritatea copiilor, și eu am fost anxios și confuz. Dar asta face parte din procesul de maturizare – să fii prea tânăr ca să găsești un sens al existenței. Acea senzație stranie de a te simți pierdut, incapabil să faci față lumii, m-a însoțit mulți ani din viață. Sunt surprins – sau poate *nedumerit* e cuvântul? *Uluit*? Da, *uluuit* – că încă mai sunt pe aici. Fără explicații.

Semnul din naștere, de neșters, gravat în esența ființei mele, este sentimentul de a nu fi fost niciodată „cum trebuie“.

Însă, am fost plămădit dintr-un aluat rezistent. Așa era și tata – fără prosteli, fără drăgălășenii. Sfatul lui pentru mine era: „Mergi mai departe și gata. Capul sus și nu te mai văita“. Era un pont bun. Altul: „Viața e grea. Și ce? Nu te da niciodată bătut.“ Cam dur, dar m-a ajutat să răzlesc. Așa era tata. Babacul. Richard Arthur Hopkins.

Oale și ulcele acum. Habar n-am dacă există într-o altă dimensiune – în vreo viață de apoi sau în vreun alt vis frumos de felul ăsta. Dar trăiește adânc în mine, asemenea cioburilor dintr-un porțelan spart.

Viața mea e retrasă. Așa a fost dintotdeauna. Dar nu-i bai, nu-i mare scofală. Chiar am avut parte de-o mare aventură. Nu sunt o victimă. Am pus la treabă părțile rănite din mine – singurătate, alienare, anxietate, orice-or fi fost țândările alea. Și acum mă bucur de ele. Tot ce m-a iritat și m-a rănit m-a ținut în mișcare; m-a adus până aici.

UNU

CAP DE ELEFANT

Într-o altă duminică jilavă, cenușie – de data asta din septembrie 1949 – am devenit, la vârsta de unsprezece ani, un om pe picioarele lui. S-a întâmplat în după-amiaza în care mama și tata m-au dus la un internat de secol XIX, de cărămidă roșie, aflat pe-un deal dincolo de orașul Pontypool, în comitatul Monmouthshire.

West Mon era o clădire gotică, cu turla impunătoare, iar deasupra intrării stăteau doi berbeci în basorelief, ținând un sul pe care scria „Slujește și supune-te“. Clădirea avea un aer amenințător, de casă

bântuită, deloc îmblânzit de ploaia înfloritoare de Monmouthshire, care-ți intră-n oase, de tunetele bubuitoare și de vântul biciuitor. Am urât-o de cum am văzut-o.

M-au trimis acolo pentru că mama ținea neapărat să-mi ofere o educație decentă. Tata era așa-și-așa legat de ideea asta, pentru că o asemenea oportunitate se plătea cu o grămadă de bani munciți din greu.

În ceea ce mă privește, eram de partea tatei, pentru că nici că-mi păsa de școală. De ce să aruncăm banii pe fereastră? Nu fusesem nici odată cel mai ascuțit creion din penar și nu se prefigurau prea multe șanse de îmbunătățire a situației. Deja primisem eticheta de cauză pierdută de la profesorii palizi ca varul de la școala mea primară din Port Talbot, ba chiar un anumit profesor, deosebit de neplăcut, chiar mă poreclise „Gogu Găgăuță“.

Pentru copiii de pe strada noastră, eram „Cap de elefant“. Capul meu chiar era mare și părea oarecum nelalocul lui, bălângănindu-se deasupra unui trup plâpând. Părinții mei credeau că sufăr de apă la creier, însă Dr. Bray, un pediatru, i-a asigurat că nu e nimic în neregulă cu mine.

„Trebuie doar să mai pună niște carne pe el“, le-a spus bunul doctor.

Faptul că am fost dus de părinții mei la West Mon nu a reprezentat un eveniment catastrofal. S-a întâmplat doar să fie unul dintre supărătoarele limitatoare de viteză de pe autostrada vieții, atât și nimic mai mult, însă, dintr-un motiv sau altul, a fost un eveniment care mi-a plantat în creier sămânța nepăsării. Mi-am jurat: *O să risc și n-o să mă mai apropii niciodată de mama și de tata. De fapt, de nimeni altcineva.* Nu-mi mai păsa. M-am hotărât să-mi trăiesc viața după regulile mele, să-mi deschid ochii spre viitor. Să uit de trecut. *Gata cu copilăria. Recepționat. Terminat.* Fantoma intrase în mașinărie.

După o scurtă întrevvedere cu directorul, domnul Harrison, și cu soția sa exuberantă și rotofeie, urmată de investigarea rapidă a dormitorului claustrofobic, cu șaisprezece paturi înghesuite într-o cameră pătrată cu pereți verzi, ca de spital, părinții mei și cu mine ne-am întors în parcare de lângă treptele intrării principale. Mama și tata s-au urcat în mașină să plece acasă. Când au pornit din loc, soarele s-a reflectat în parbriz. Prin strălucirea razelor, am văzut-o pe mama făcându-mi cu mâna. Tata era cu ochii la drum, așa că mi-am ținut mâinile pe lângă corp și nu am făcut cu mâna înapoi.

După ce mașina lor – un Ford Model C Ten bine lustruit – a dispărut în jos pe alee, am observat numărul de înmatriculare: BTX 698. Tot restul acelei după-amiezi umede de toamnă, am mormăit întruna numărul ăla: „BTX 698. BTX 698. BTX 698“.

Mottoul școlii era: „Crede, obține, reușește, slujește și supune-te“. Imnul școlii era chiar și mai deprimant: „Mărșăluim cu vesel cântec, c-un cântec de victorie“. Trebuia să cântăm penibilitatea asta la fiecare întrunire de dimineață, în fața ursuzului corp profesoral.

Unul dintre administratorii pușcăriei de cărămidă era un tip mili-tăros cu inimă de gheață; fusese implicat în campania din Africa de Nord împotriva generalului Rommel. Eu îi spuneam „Racu“, pentru că avea o față roșie ca racul. Mi-a spus că meritele și perspectivele mele nu erau „decât praf și pulbere“. Îmi plăcea cât de amuzant și de dramatic suna *praf și pulbere*.

„Șșș, șșș, șșș“, am zis. „Sunt ceea ce sunt ceea ce sunt. Sunt Omul Prafului și-al Pulberii“.

Mă pricepeam s-o fac pe clovnul. Mă prosteam de multe ori ca Sperietoarea de ciori din *Vrăjitorul din Oz*, ca Bela Lugosi în rolul lui Dracula sau ca Boris Karloff în monstrul lui Frankenstein. Eram ciudat de bun la imitat orice fel de voci sau sunete pe care le auzeam. Puteam să nechez ca un cal sau să latru ca un câine. Îi imitam și pe Bugs Bunny: „*What's up, Doc?*“. Pe Elmer Fudd. Daffy Duck. Porky Pig. „*That's all, folks!*“¹.

Când mi-am făcut sceneta cu praful și pulberea, unii băieți au râs, iar Racu' a reacționat scriind pe tablă: *Cu ce-s mai presus decât țapii ori berbecii, oamenii care cultivă existențe oarbe, în străfundurile minții lor?* (*Lord Alfred Tennyson*).

Ne-a spus să o transcriem de douăzeci de ori. Am tratat întâmplarea cu un soi de umor sinistru. În timp ce copiam cuvintele, behăiam

¹ „*What's up, Doc?*“ și „*That's all, folks!*“ sunt expresii emblematice din desenele animate Warner Bros., din a doua jumătate a secolului XX, prima fiind asociată personajului Bugs Bunny, iar cea de-a doua finalului episoadelor Looney Tunes. Simboluri ale animației americane, cele două expresii au devenit repere ale culturii pop, cunoscute, în limba originală, la nivel mondial (n. trad.).

ca țapii și berbecii. Racu' a pornit la atac spre mine. Palme. Mai multe behăituri. Mai multe palme.

Cu cât mă pălmuia mai mult, cu atât apelam mai abitir la trucul meu de supraviețuire, o privire plină de pură și mută sfidare. Privirea asta îmi ilustra indiferența pasivă față de ostilitatea care mă-nconjură. Nu lăsa nimic la vedere. Țintuiește-i cu privirea. Prefă-te că nu există. M-am bucurat de puterea nou descoperită. Nu le arăta că te doare! Îngroapă orice durere, bag-o sub preș, mergi mai departe. Asta îi scoate pe adulți din sărite, iar eu fix asta îmi doream.

Deși era deprimant să fiu nevoit să stau în locul ăla sinistru, acolo m-am întâlnit prima oară cu William Shakespeare.

Era o seară de sâmbătă. Noi, băieții, fuseserăm strânși cu toții în sala de festivități a școlii, nu ca să cântăm imnul – slavă Domnului –, ci ca să ne uităm la un film, un film adevărat, cu sonor. Școala închiriasă un proiector și un operator pentru acel proiector, pe domnul Gordon Phillips. Se întâmpla ceva nou și palpitant.

Ne-am așezat în scaunele noastre de lemn și am așteptat. Într-un final, domnul Harrison, directorul, a venit val-vârtej în sală, cu roba fluturândă, pentru a sublinia importanța acestui eveniment memorabil. Era însoțit de soțioara lui impunătoare și temperamentală, ca un crucișător, bătrâna Ma Harrison. Îi urmau profesorii noștri. Max Horton, Racu' Garnett și alții. Domnul Harrison ne-a avertizat să fim cumiți – fără vorbit, fără fâțâit, fără râs. Orice elev care încălca aceste reguli urma să fie dat afară – iar apoi, ne închipuiam noi, executat rapid în sala de sport.

„*Hamlet* este un film foarte important“, ne-a anunțat domnul Harrison. „Domnul Laurence Olivier, cel mai mare actor shakespearian al lumii, a regizat acest film și, mai mult decât atât, el se dedică cu pasiune răspândirii puternicelor cuvinte și înțelepciunii bardului din Warwickshire, domnul William Shakespeare.“

O, ferească Dumnezeu! Nu Shakespeare. Cruță-ne de plicticoșenia asta nesuferită.

Domnul Harrison a mai bătut câmpii vreo cinci minute despre Shakespeare și domnul Olivier. În cele din urmă, i-a mulțumit proiectantului nostru, domnul Gordon Phillips din Griffithstown.

Ce mai oră deprimantă ne așteaptă!, mi-am spus. Ne-am întors cu toții spre domnul Phillips din Griffithstown. Ma Harrison ne-a spus să zicem: „Mulțumim, domnule Phillips din Griffithstown.“ Mă simțeam în iad.

Domnul Phillips din Griffithstown, așezat între două proiectoare, pe poziție și gata de treabă, era un tânăr rotunjour, cu față lucioasă. Își tencuise părul cu Brylcreem și purta o cravată albastră, special pentru marele eveniment. Chiar că eram în iad.

Pe scenă fusese instalat un ecran mare de cinema.

S-au stins luminile din sală. Pe ecran a apărut cunoscuta introducere marca J. Arthur Rank Organization: lovirea uriașului gong, cuvintele *A. J. Arthur Rank Enterprise*, ecranul negru. Și apoi, deodată, impresionantele prime acorduri ale muzicii lui William Walton.

A fost... *uluitor*. Scena de pe parapete. Fantoma tatălui lui Hamlet. Interiorul castelului Elsinore. Olivier. Rostește primul monolog:

Ah! Carnea asta mult, mult prea-ntinată!

De s-ar muia, topi și face rouă!

Am rămas fascinat până la ultimul vers din monolog.

*Te frânge, inimă, căci va să tac.*¹

Până în clipa aia, nimic pe lume nu mă emoționase atât. Era exploziv. Încă nu puteam pricepe structura dramatică din *Hamlet* și nuanțele sale – cuvintele arhaice, limbajul inedit, nefamiliar, ritmul și frazarea.

Dar simțeam că Olivier, în rolul lui Hamlet, îmi vorbea mine, adresându-se unei părți de mult dispărute, străvechi din mine. A fost o experiență nepământeană. Suferința lui Hamlet pentru moartea tatălui lui și trădarea mamei față de soțul ei răposat. Am plâns, copleșit de impresionanta reprezentare a taților și mamelor rănite și a modului în care suntem cu toții bântuiți de fantomele amintirilor. Eram prea mic să prind înțelesul modern al cuvintelor. Însă o forță năvălise în adâncurile a ce-oi fi fost eu.

¹ William Shakespeare – *Hamlet*, traducere de Leon D. Levițchi și Dan Duțescu, în „Shakespeare – Opere complete“, vol. 5, Editura Univers, București, 1986, p. 335 (n. trad.).

DOI

LA O SUTĂ CINCIZECI DE MILIOANE DE KILOMETRI Distanță

Învățăturile acumulate de mine la acel prim internat au fost foarte puține spre deloc, așa că bieții mei părinți s-au văzut nevoiți să-mi regândească perspectivele educaționale. Erau disperati și aveau nevoie de cineva care să mă ajute să sar cu prăjina spre culmile academice, cineva care ar fi putut, șușoteau ei, „să pună o vorbă bună, cum se zice.“

Parcă jucam într-o comedie shakespeariană alambicată, presărată cu aluzii și subînțeleșuri. Presupun că ar fi trebuit să mă simt onorat că sunt în centrul unor asemenea intrigi, dar mă simțeam ca un tont, de parcă mă scosese la mezin. Nu voiam să am nimic de-a face cu asta.

Până la urmă, am fost îndrumați spre un personaj misterios, cineva care putea să tragă niște sfori. Unchiul Eddie – despre care mi s-a spus că locuia în zona Rest Bay din Porthcawl și că „n-avea deloc fițe“, asta însemnând că era un tip direct – avea să devină salvatorul meu.

Întâmplarea face că tipul ăsta grozav, căruia toată lumea îi spunea Unchiul Eddie, era înrudit cu noi din partea tatei. Erau „putred de bogați“, zicea tata. Țștia erau mătușile și unchii bătrâni care locuiau pe St. Mary's Street, zona *crachach* din Rest Bay. *Crachach*¹ era termenul

¹ Folosit în sens peiorativ, termenul „crachach“ desemnează, în galeză, „parveniții, aroganții, snobii“. Apare cel mai frecvent în dialectele din sudul Țării Galilor.

peiorativ folosit pentru a descrie elita galeză care controla sectorul educației din Țara Galilor.

Niciunul dintre cei doi bunici ai mei nu beneficia de un asemenea statut. Tataie Hopkins – sau Tataie H., cum îi ziceam eu – era un tip al naibii de tare. Și-i plăcea la nebunie să-mi arate cam cât de tare e.

În fiecare dimineață, făcea o baie rece, după care lucra toată ziua.

— Sunt tare ca piatra, zicea el. Își întindea mâna dreaptă și își încheșta pumnul, după care își răsflira degetele. Uită-te aici – niciun tremurici. Asta înseamnă putere adevărată. Trebuie să fii tare în lumea asta. Doar cei puternici supraviețuiesc.

Se născuse în Neath, în sudul Țării Galilor, în 1878, și, potrivit legendei – propria lui legendă, poate –, a fugit de tatăl lui alcoolic și s-a ascuns într-un vagon de tren care mergea spre Londra. A găsit găzduire în Bermondsey, undeva prin sud-estul Londrei. Bani nu prea avea, dar a reușit să-și găsească o slujbă la spălat și frecat de podele într-o brutărie nemțească, pe lângă Piccadilly.

Și-a dat seama la scurtă vreme că brutăria era o lume a suferinței și a muncii care-ți rupe spinarea, dar, până la urmă, a devenit un adevărat artizan, brutar și maestru cofetar. Mai târziu, a câștigat trofee la expozițiile de brutărie de la Earl's Court, din Londra. Încă mai am cupele de argint câștigate de el, multe inscripționate. Pe una dintre ele stă scris: *Arthur Richard Hopkins, 1924, Premiul întâi pentru Chifle cu coacăze.*

Poate că unele părți din această poveste au fost înflorite, dar aveam sentimentul că sunt sincere și îl admiram pe bătrân. Dar el nu părea să-mi dea prea mare importanță, cu excepția momentelor în care îi cântam la pian.

— Anthony are un cap cam mare, i-a spus odată mamei. Păcat că nu e mare lucru în el.

Cam ăsta era bunicul Hopkins. Mi-a spus o poveste despre un tânăr pe nume Gerald, cu care lucrase în acea brutărie londoneză. Gerald se însurase cu o fată și încercau să-și hrănească copila, dar nu le ajungea mâncarea. Gerald era grav bolnav. Bunicul credea că are ftizie – tuberculoză –, pentru că unul dintre simptome era o tuse seacă și persistentă. Într-o dimineață, Gerald n-a mai apărut la muncă, iar supervizorul prăvăliei a anunțat pe toată lumea că tânărul murise de

pneumonie cu o noapte în urmă. Cealaltă tipă din brutărie nu au spus nimic. Munca a continuat ca de obicei.

Bunicul Hopkins a ajuns un agitator în industrie. I-a spus tatei că îl întâlnește pe Vladimir Lenin. Putea fi o brașoavă, un episod din legenda lui personală. Dar ar fi putut fi și adevărat, pentru că Lenin se autoexilase la Londra. Lev Troțki locuise și el în Londra, unde, la acea vreme, exista o mișcare politică ferventă și pasionată în sprijinul marxismului. În cele din urmă, Tataie Hopkins și bunica Emmy s-au întors în Țara Galilor cu cei trei copii mici ai lor, Miriam, Richard și Lorna, și s-au luptat din răspuțeri să supraviețuiască.

Țara Galilor a fost deseori descrisă drept „tărâm al cântului“. În *Under Milk Wood*, Dylan Thomas a creat o versiune mitologică a locului. Dar adevărul e că nu e nimic pitoresc, romantic sau mitic la acea Țară a Galilor pe care o cunoștea familia mea.

În 1921, când tata avea paisprezece ani, Tataie Hopkins l-a retras brusc de la școală ca să lucreze, fără simbrerie, în brutăria familiei; a rămas acolo până în 1936.

De cealaltă parte a grădinii era bunicul meu matern, Frederick Thomas Yeats pe numele lui. Se născuse în Pewsey, în comitatul Wiltshire. Îmi spunea, de fiecare dată când mă supăram: „Ce-a fost a fost; apa trece, pietrele rămân. Fie ce-o fi.“

Bunicul și-a găsit de lucru la calea ferată și la stațiile de triaj din Swindon, apoi s-a mutat în Țara Galilor, unde tocmai ce începuse construcția la noua turnătorie de oțeluri. Acolo a cunoscut-o pe Sophia Phillips, o ucenică croitoreasă dintr-un magazin de rochii din Carmarthen. S-au căsătorit și s-au stabilit în Port Talbot. Li s-au născut două fete. Prima a fost mama mea, Muriel, născută în 1913.

Pe cea de-a doua, Jenny, favorita bunicului, au pierdut-o din cauza difteriei, când avea nouă ani. Mama împlinise doisprezece. Într-o zi, la micul dejun, au auzit o bufnitură la etaj. Tatăl ei s-a ridicat de la masă, s-a dus pe hol și acolo a găsit-o pe Jenny, prăbușită lângă balustradă. A alergat pe scări și a luat-o în brațe. Era moartă.

Mama mi-a povestit că, în ziua înmormântării lui Jenny, când sicriul era dus spre dric, l-a auzit pe tatăl ei plângând și hohotind incontrolabil, inconsolabil, pe micul culoar din spatele casei lor.

Dar a doua zi, și-a făcut apariția ca de obicei, gata să plece la slujba lui de șofer pe macara la combinatul siderurgic. Când a fost întrebat dacă vrea să-și ia câteva zile libere, a refuzat.

— Înapoi n-am cum s-o mai aduc, așa-i?, a zis el. De ce să retrăiești totul? S-a dus. După ce-ai murit, mort rămâi. Trecutul e mort – nu-i nimic acolo.

Și n-a mai vorbit niciodată despre fiica lui iubită.

Pe Unchiul Eddie – Eddie James – familia lui îl idolatriza, iar despre el se vorbea șoptindu-se respectuos:

— Merge des la Londra. Știi tu, cu afaceri și chestii d-astea. Adeseori, mănâncă micul dejun în tren, cu ministrul sănătății, Nye Bevan.

Unchiul Eddie era și redactor la ziarul *Western Mail*, din Cardiff. Îi știa pe „sus-pușii“ din sistemul educației galeze. La ce-mi folosea mie asta, habar n-aveam.

Într-o duminică după-amiază înăbușitor de caldă, am fost invitați de Mătușica Patty să ne vedem cu Unchiul Eddie la ceai, acasă la ea, pe Esplanade Avenue. În timp ce tata ne ducea cu mașina la Mătușica Patty, mama, de pe locul din dreapta, s-a întors să mă privească. Eu stăteam cocoșat pe bancheta din spate. Mi-a spus să stau drept.

— Sper că n-o să stai așa și la Mătușica Patty! Stai drept, poartă-te frumos și nu te mai fățâi. Și să spui „vă rog“ și „mulțumesc“ când îți dă Mătușica Patty o felie de chec. Nu te gheboși. Și să nu mormăi când te-n-treabă Unchiul Eddie ceva.

Mă uitam pe geamul mașinii în timp ce treceam pe lângă faleză și gândurile mi-au zburat spre ultima vizită de familie. Se întâmplase într-o altă duminică după-amiază care semăna cu o condamnare la moarte. Ne adunaserăm toți, era tot clanul Hopkins laolaltă. Cel puțin așa părea. Cele două surori ale tatei, Mimi și Lorna, Unchiul Billy, Unchiul Jack și Bobby, verișorul meu – stăteam cu toții înghesuți ca niște sardine în sufrageria mucegăită a casei Unchiului Davey Charles și a Mătușii Nettie, de pe St. Mary's Street.

Pentru a o suta zecea oară, mama mi-a spus să stau drept și să zic „vă rog“ și „mulțumesc“ de fiecare dată când Mătușica Nettie îmi oferea câte-o felie de chec galez rânțezit, pe o farfurie de porțelan cu model floral delicat.

Dintr-o dată, m-a fulgerat un gând incitant – *De ce nu te-ai ridica tu acum – da, chiar acum – să-ți ieși complet din minți, da' razna rău de tot, ca țicniții ăia de la Bedlam¹? Da, de ce nu? Pierde-ți mințile și sparge-i dragii tale Mătușici Nettie fix în cap prostia asta de farfuri-oară de porțelan cu floricele.* Poate că atunci a fost plantată prima sămânță a răzbunării într-un cotlon al creierului meu. Sămânța haosului și a pericolului.

Stând în mașină și amintindu-mi de vizita aia, l-am observat pe tata uitându-se la mine în oglinda retrovizoare. I-am văzut fața și am constatat, nu pentru prima oară, cât de mult semăna cu cântărețul american Bing Crosby. I-am întors privirea. Sfidare mută. Asta îl scoțea din minți.

— Nu știiu ce-o să se aleagă de el. Mă îngrijorează al dracului de tare, i-a spus mamei.

— Zău, Dick, pentru numele lui Dumnezeu, n-o mai ține langa cu asta. Și nu mai drăcui. Sper că n-o să drăcui tot așa și-n casa Mătușicii Patty.

— O, dracu' s-o ia și p-afurisita aia de Mătușică Patty. Mătușica Patty așa și Mătușica Patty pe dincolo. Niște fățarnici blestemați cu Biblia-n brațe, asta sunt. Niște afurisiți, de la primul până la ultimul.

— Și-atunci de ce mergem acolo? De ce ne vedem mereu cu tatăl și surorile tale?

— De ce? Pentru că sunt al dracului de bogați, de-aia! Cu toții sperăm să câștigăm câte ceva. Un rahat cât de mic. Asta e tot.

Jalea și Dezolarea, teribilii gemeni galezi, mergeau cu noi în mașină în acea apăsătoare după-amiază de vară.

Într-un final, am oprit mașina în fața casei Mătușicii Patty, lângă faleză.

Tata a sunat la sonerie. S-au auzit niște sunete înfundate. Ușa de la intrare ne-a fost deschisă de o tânără rotofeie, îmbrăcată în negru, cu o bonetă albă de slujnică. Dick a făcut o mutră spre mama, de parcă

¹ Fondat în 1247, Bethlem Royal Hospital, cunoscut mai ales ca Bedlam, este cel mai faimos spital de psihiatrie din Londra, cu o istorie întinută care a inspirat mai multe filme și cărți de groază, cel mai cunoscut fiind *Bedlam* (1946), cu Boris Karloff (n. trad.).

pentru a-i spune *O, scuzați-mă că îndrăznesc să respir, ce mai gran-doare. Ce mai bovindou.*

Am fost conduși în sufragerie și invitați să luăm loc, să ne facem comozi; Mătușa Patty urma să ni se alăture în scurt timp. M-am așezat lângă mama, pe canapea. Nu pricepeam de ce trebuie să stau drept, dar mi-am dat toată silința. Tata a rămas în picioare, uitându-se prin perdeaua de dantelă la turiștii de weekend, veniți din toată Țara Galilor – copiii chiuind și zbenguindu-se, în vreme ce părinții lor epuizați se prelingeau pe trotuarul esplanadei și pe faleză, alături de localnicii singuri din zona văilor. Toată lumea părea ieșită afară în acea oribilă după-amiază.

Tata era agitat ca de obicei, dând draperia într-o parte, bătând cu degetele în pervaz.

— Ciudat, nu?

— Ce-i ciudat?, a întrebat mama istovită.

— Toți oamenii-ăia de-afară. Ce tot fac?

— Se simt bine, Dick. Asta fac oamenii. Oamenii obișnuiți fac chestii de genul ăsta. De ce nu te așezi? Nu mai bate în geam. Ești un ghem de nervi.

— Nu vreau să mă așez. Mi-e foarte bine unde sunt. Cât e ceasul?

— Nu știi. Trei sau pe-acolo.

De la distanță, s-a auzit gongul delicat al unui ceas. În cameră a intrat Mătușa Patty. Era o figură matriarhală tipic victoriană, bondoacă și compactă, dar dreaptă și puternică, cu o voce răsunătoare de contralto.

S-a dus spre tata, i-a întins mâna.

— Richard. Cum îți merge?

— Bun găsit, Mătușă Patty. Sunt bine, mulțumesc.

— Bine. Bine. Bine. Foarte bine.

Mătușa Patty s-a întors spre mama.

— Marjorie, parcă?

— Muriel, a răspuns mama.

— Muriel. Da, bineînțeles. Muriel.

După care s-a uitat spre mine.

— El e băiatul?

— Da. Anthony.

— Anthony. Da, bineînțeles. Anthony.
 Mama mi-a făcut semn.
 — Spune „Săru’ mâna, Mătușă Patty“.
 Am executat ordinul.
 — Săru’ mâna, Mătușă Patty.
 Impunătoarea babornită m-a studiat de sus până jos, după care mi-a pus mâna pe față.
 — Deci, tu ești băiatul-problemă, așa-i?
 — Da, cred că da, am răspuns.
 Mama s-a îmbujorat.
 — Nu „problemă“, Mătușă Patty. E doar mai încet, asta-i tot.
 — Să fii încet e o problemă, nu ți se pare?, a răspuns Mătușă Patty.
 S-a lăsat tăcerea. Mătușă Patty m-a luat în primire. Mi-a pus mâna pe cravată. Într-un fel sau altul, aveam nevoie de o îmbunătățire.
 — Eddie al nostru ne-a spus că Anthony are nevoie de ajutor să fie admis la o școală de stat. Ce s-a întâmplat cu școala West Mon?, a întrebat Mătușă Patty.
 — Era foarte nefericit acolo, a răspuns mama.
 — Ei bine, fericirea nu e totul, știți și voi asta, a răspuns Mătușă Patty. La o școală sau alta tot trebuie să meargă. Ce fel de școală ca-uți, Richard?
 — Sperăm să intre la Cowbridge Grammar School.
 Mătușă Patty și-a scuturat câteva firimituri invizibile de pe bluză.
 — Cowbridge acceptă doar fii de profesioniști respectabili, cum ar fi doctorii sau avocații, mă înțelegi. Copii de negustori? Ei bine, West Mon e cea mai potrivită pentru băieții de negustori. Și-ați vrea ca Eddie să tragă niște sfori, corect?
 A răspuns mama:
 — Dacă se poate.
 Tata a îngăimat ceva despre plecare.
 O pauză stânjenitoare. Vocile copiilor de pe stradă. Un claxon.
 — Da, păi, a spus Mătușă Patty. Vreți niște ceai? S-a dus spre ușă și a strigat: Bessie, pregătește ceaiul pentru musafirii noștri. S-a întors. Eddie trebuie să apară dintr-o clipă într-alta, ne-a anunțat. În fiecare după-amiază, Eddie trebuie să tragă un pui de somn. Știți cum e.
 Tata n-a putut rata ocazia de a fi sarcastic.

— În fiecare după-amiază? De ce? *Obosește?*
 Fața lui era întruchiparea nevinovăției prefăcute. Mama s-a uitat spre el. Știa de ce e în stare.
 — Păi, știi și tu cum e, Richard. Are mai mult decât poate duce. Redactor la *Western Mail*, în consiliul galez pentru educație. Măine, spre exemplu, se duce la Londra. Cu trenul de șapte din Cardiff. Are o întâlnire cu domnul Bevan și...
 — A, serios? Îl cunoaște pe Nye Bevan? Da’ se învârte în cercuri înalte, așa-i?
 Sarcasmul lui subtil i-a scăpat complet Mătușii Patty.
 — Da, ai putea spune și așa, Richard. Ai putea spune și așa. Nu se oprește niciodată.
 S-a întors spre prag.
 — Iată-l pe Eddie.
 În cameră a intrat Eddie James – Eddie cel Mare. Un tip impunător, hărăzit cu o coamă nobilă de păr cenușiu și purtând ochelari grei, cu ramă neagră. Unchiul Eddie a traversat încăperea spre tata și i-a strâns mâna ca unui prieten vechi, făcându-i oasele să-i trosnească.
 — Richard! Îl știi bine pe tatăl tău.
 Vorbea cu un accent galez cultivat, cu vocale baritonale care se rostogoleau, asemenea unui cântăreț de operă.
 — Dragul de Arthur Richard, ce mai face ticălosul bătrân? Încă mai e în Partidul Laburist, din ce înțeleg?
 Tata a fost copleșit de entuziasmul electrizant al Unchiului Eddie.
 — Păi, știi cum e, Unchiule Eddie, a început și el să îmbătrânească. S-a retras din afaceri acum câțiva ani.
 — Cu toții îmbătrânim, Richard. O luăm la vale, cum se spune. Unchiul Eddie s-a întors să o salute pe mama.
 — Doamnă Hopkins.
 — Muriel, l-a corectat Mătușă Patty.
 — Muriel. Desigur.
 De la înălțimea afabilității sale, Unchiul Eddie s-a uitat la mine de parcă ar fi studiat o specie de pe altă planetă.
 — Iar tu, tinere, tu trebuie să fii melcușorul nostru. Așa-i?
 Mama mi-a șoptit, ca la semn: